

Vervolg der Kerke lyke
Zaken, voorgevallen onder de Gemeente
van Ten Buur en S. Anne

Gedurende den tyd der Bedieninge
van mij

Johannes Henr. Nieuwoldt

Beginnende op 11. May. 1738.

Op dato den 11. Mey, des Jaars 1738 ben ik
J. H. Nieuwoldt, Ord. amptinus, tot gewoon
Herder en Leeraar dezer gemeente, volgens
gewoonlyke Kerken orde bevestigd, door d' Eerw.
H. H. M. Uden en Joh. Petr. Bruinewoldt
Predikanten te Oosterwytwert en Stedum:
(Predikende de laatste ter Bevestiginge wt. 1. Petr. 5. 2. d.)

Na eene vorigedienst van 9. jaren min 2. maanden
in de Gem. S. G. te Gerkes- Clooster in Vriesland
onder het E. Classis van Doornum (zijnde aldaar
bevestigd den 26. Junij 1729. en hebbende van dezelve
mijnen afscheyd genomen op 27. April 1738 met
de woorden wt de 2. B^{te} Joh. vs. 8.)

Ende na dat mij alvorens de Bersepinge alhier
den 7. Decemb 1737. reeds was opgedragen door
d' Hooggeb. Wel Ed. Mevr. Wed. D' Valke, als
unica collatrix dezer plaatz; op d' eenparige
en onverzettelyke begeerte der gemeente, allermest
der Vromen, om mij geringe Dienstknecht tot hunner
Leeraar te mogen erlangen; waar door ik overreed
zijnde van de roepende Stemme des Heeren, met
alle gewilligheyt dezelve gehoorzamende ben
overgekomen, in hope, dat mijn geringe arbeid,
die aldaar wel niet ydel in den H. geweest is,
nochtans alhier van meerder nut en vrugt mogte
zyn; zo tot inwinninge van kostelyke zielen
voor den Heere, als ook opbouw van Godts
volk in het allerheyligste gelove.

Den zelven dito, hebb' ik 's nademiddags
myn intrede alhier gedaan uit Jesaja 30: 20. 6.
Maar uwe ogen zullen uwe Leeraars zien. en alzo
mynen dienst alhier aangevangen. Onder nedrige
insagtinge van 's Heeren hulpe, ondersteuninge
sterkte en kragt tot dat hoogwigtige werk; met
legt schynzel en regen over geringe pogingen
van zynen knecht: tot zyne heerlijkheit in de
behoudensse en zaligheit der uitverkorenen.
Hy die roept is getrouw, die het ook doen zal!

Leden der E. Kerkeraad alhier
waren doen ter tydt

Wes. Willem Alberts } Ouderlingen
en
Wes. Hendrik Nannings }

W. B. Derk Berents Schoolm. } Diakonen.
en
W. B. Harm Claassen }

Handelingen der Kerkeraad
van Tien Buir en.

Beneffens andere zaken daar toe betrekkelijk
beginnende met den 11. Mey 1730.

- Den 27 Julij Tot Diaken verkoren Hendrik Hemmes Wjgezel
in plaats van M. Derk Berents, strekkende naar Gron.
- Den 10 Aug. Is Hendrik Hemmes als Diaken na voorgaande Kündiging,
Bevestigd.
- Den 12. dito Is Berent Derks Schoolm^r van hier naar Gron. strokken
beroepen zijnde tot Voorzanger van Der A. Kerke.
- Den 19 Sept. Kerkelyke Attestatie verleent aan gemeld. Derk Berents
en zyn Huusvrouw Liefke Hendriks.
- Nota Den 15 Junij Op de vacante Plaatz te Garrelweer gepredikt ende het
Avondmaal bedient.
- Den 29. Junij. Op de vacante Plaatz te Zeerijp gepredikt.
- Den 27. Aug. Heeft D. Meeuwen van Wittewierum alhier gepred. na m^r.
ter oorzaak van mijn afwezen naar Emden.
- Den 21. Octob. Kerkelyke attestatie verleent aan een
Grietje Jans J. D. ~~kerkelyke~~ naar Appingadam.
- Den 26. dito Hebb' ik gepredikt op de vac. plaats te Garrelweer.
- Den 14. Decemb. Hebbe ik D eerste gepred. op de vac. plaats
Wittewierum, & aldaar de prooupred. gedaan: Zynde
D. Meeuwen op denzelven dag te Zeerijp bevestigd.
- 1739
- Den 25. Janu. Op de vac. beente te Wittewierum gepredikt.
- Den 15. Meert. Wederom te Wittewierum gepredikt.
- Den 26. April Te Wittewierum gepred. en de beroep. Predikant
J. Voessinga d'eerstemaal gekundigt.
- Den 24. Mary gepredikt te Garrelweer ter bevestiginge van den
E. D. van der Tuuk uit Erecht. 33:7.
- Den 11. Junij Kerkelyke Attestatie pleent aan Jan Tonnes
naar Thesing.
- Den 19 Julius gepredikt te Oostewytwent, vacan t zijnde door
het vertrak van D. Uden naar Oostwold en Lagemieden.
in 't westerquartier, in de herfst van 1738.
- Den 6. Sept. Te Loppersum gepred. voor D. Boelens zijnde in Correspondentie.

1740

2. maal

Den 26. Juny Op de Vacante Plaatz, Oosterwiltwert, gepred. ^{2. maal} en het Avondmaal bedient.

Den 6. Sept. Aan Maria Luenhuis, gewere dienstmaagt van Hendrik Kanning, Kerkelyke attestatu verleent na Noordyk.

Den 20. Nov. Is door de E. Kerkeraad, ^(na voorafgaand Kunding.) met eenparigheydt van Stemmen tot ~~vertraam~~ Diacon dezer gemeente verkoren Jan Lulofs in plaetze van d' Afgaande Harm Klaassen.

Den 29. Decent Is Jan Lulofs als Diacon na 3. Voorgaancer Kundingingen in zyne Bedieninge bevestigd

1741

Den 20. May gepred. op de vacante plaatz te Ennum, zynde ^{Martijnsch Emeritus gemacht.}

Den 29. Octob. Op de vacante plaatz te Lellens door het vertoek van D. Perizonij naar Veendam in Junio

Den 10. Dec. wederom te Lellens gepred.

1742. Den 20. Janry Te Lellens den dienst wederom waargenom

Den 9. Maart Kerkelyke attestatu pleent an Anje Frederik ^{Jong. dogter naar Woltewierum}

Den 10. dito. Te Lellens tweemaal gepred. en het H. A. bedient

Den 9. April is de E. Willem Alberts Ouderling opleg.

Den 6. Mey wederom te Lellens den dienst waargenom

Den 26. Dito aan Martje Jacobs wed. van Albert Olyers ^{huusvrouw van Jacob Klaassen te N. Clooster} Kerkelyke attestatu verleent

Den 17. Junius Stuytje Geest van st. Anna Attestatu verleent naar Zuidwolda

Den 24. dito. Te Lellens op de Bedien. des Avonds. voor & na het d. geps

Den 3. Julius is overleden Jan Lulofs in dienst Diaken

Den 16. Septent Is de Eers. Harm Klaassen verkoren tot Ouderling dezer gemeentes, en de E. Leendert, Jans tot Diaken.

Den 23. dito Te Lellens te proeffpred. gedaan

Den 7. Octob. Naar Lellens geweest ter bevestiginge van den Eerw. Joh. Arn. Ek. predikende D. L. van der Tuuk ter bevestiging Rom. 12.1. en D. Ek. tot Intrede Psalm 43:3. zynde de oplegginge der handen door my gescheet.

1742.

Den 21. October zyn, na dry voorgaande Kundigingen
 en hunne Bedieningen bevestigd, de E. Harmen Klaassen als Ouderling
 en de E. Leendert Jans tot Diaken derer gemeente;

Den 27. Nov. Kerkelyke Attestatie pleent aan Meijer Hemmus naar
 Noortdyk.

1743.

Den 13. Maart Kerkelyke Attestatie verleent aan Jacob Pieters, (hebbende
 gewoont te Ste Anne) naar Lellens.

1744.

Den 2. Febr. is met eenparigheit van Stemmen door
 de E. Kerkeraat tot Diaken derer gemeente verkoren de
 E. Frerik Hemmes in plaats van den Afgaanden
 Hendrik Hemmus.

Den 23. Febr. Is de E. Frerik Hemmus, na dry voorgaande
 Kundigingen, tot Diaken derer gemeente bevestigd.

Den 2. Octob. Kerkelyke Attestatie verleent aan Jan Alberts
 naar Lellens.

Den 6. Decemb. Te Wilkewierum gepredikt ter bevestiginge van Den Eerw. D. Ruus.
 Oostervelt uit Col. 4:7.

1745.

Den 15. May is met eenparigheit van Stemmen, door
 de E. Kerkeraat, tot Diaken derer gemeente vkoren
 de E. Thonnis Jans Schoolmeester te Ste Anne, in plaats van
 Leendert Jans afgaande; en na dry voorgaande
 Kundigingen, zonder ghinderinge, in die Bedieninge
 bevestigd op den 19. Junij 1745.

1748.

Den 18. Febr. is in plaats van Thonnis Jans,
 overleden den 5. Janry, met eenparige Stemmen
 van de aanwezige Leden der Kerkeraat, tot
 Diaken weder in gekoren de E. Jan Harms in Ten Buar
 En den 17. Maart na voorgaande Kundiginge in die
 Bedieninge bevestigd.

1749.

Nadien gemelde Jan Harms, niet tegenstaande Hy de
 beroepinge, zonder, in te difficulteren aangenomen hadde,
 en in die Bedieninge plegtig bevestigd was, en, dat hy
 reeds over een jaar lang gefangeent hadde, evenswel
 waneer de E. Frerik Hemmes stond of te gaan, en de
 administratie aan, ^{hem} overgedragen zoude worden, in plaats
 van dezelve te aanvaarden, en tegendeel zyn ontflou-
 ginge daar van verzogt heeft, onder voorwontzel
 van zyne toenmalige onpatslykheit, ja zelf, schoon nu
 weder herstelt, niet alleen by dit zyn verzoek persiftoonde;

maar zelf uitdrukkelijk geweigerd heeft zyne
bedieninge waar te nemen, onder voorgereven, dat
de Diakonye middelen door slechte bestieringe en admi-
nistratie zodanig te zoeken gebragt, en in zulk een,
desolate staat waren, ^{geraakt} dat er zo veel en meer schuldig
als goederen ^{waren} en dat des wegen het niet dagte over
te nemen, zeggende slegs: ik wil er uit; en zo hy zyne
ontslaying niet konde erlangen, hy dan wilde ver-
brekken, en naar een andere plaats zig met des woon
begeven, om er zig zelve alro van te ^{ont}doen: Zynde
alle Vertogen in dezen aan hem gedaan om van
het tegendeel te overreden, ten eenemaal vrugtelooz.

En dewyl hy door zulk een quaatwilley weygeringe
en wyze van doen, zo veel in hem was, de Kerkeraad
in t gemeen, en de boekhoudende Diaken in t bijzonder
heeft zoeken Verdacht te maken van quade bestieringe
en administratie der Diakony goederen, (om ~~te zorgen~~
van alle quaatartig en valsche uitstrooyzels daar
ook toe strekkende te swiggen;) en om dat het
teffens een zake van t uiterste gewigte en conse-
quentie was, zo is door de E. Kerkeraad goed-
gevonden, na rype deliberatie om het advys van
t Eerw. Classis daar over in te nemen, om zig naar
te kunnen gedragen, en mede te dekken.
gelyk ook volgens eenparig besluit gescheet is.

Extract uit het Classicaal
Protocol te Lopp. g 25. Juny 1749.

art. 5. Proponeerde de Eerw. Dr Nieuwoldt Pred. te Ten Buur
hoe een zekere Jan Harms, in de gemeente tot Diaken
zynde gekozen, deze bedieninge hebbende aangenom-
daar in bevestigd, ja zelfs over een jaar hebbende
gefungerd, niet alleen verzogt ontslagen te worden,
maar zelfs weygerde deze bedieninge waar te nemen
onder voorwendzel niet alleen van toenmalige
onpasselykheit, welke hem buiten staat stelde deze
bedieninge waar te nemen; maar ook (na dat al
weder herstelt was) dat de Diakonye boedel door
slegt bestuur in zulk een desolate staat was geraakt,
dat hy dezelve op zulk ene wyze niet konde nog
gedagte over te nemen; Schoon het tegendeel door
de E. Kerkeraad hem genoegzaam was aangetoont.

De stukken nu, waar op Dr Nieuwoldt
het advys verzogt van t Eerw. Classis, zyn
deze volgende.

I. Of gemelde Jan Harms zig in goede consuetudo kan ontslaan van deze zyne bedieninge, waar toe hy wettig beroepen, dezelve heeft aangenomen, en daar in plegtig bevestigd zynde, reeds zo lange heeft waargenomen.

II. Of ook de Kerke raadt magt hebbe stem van deze bedieninge te ontslaan, zo lange geen redenen zyn en blycken, die deze zyne ontslaginge nootzakelyk maken?

Op beyde dese (puncten) was het advys van het wel Eerw. Classis, dat geen van beyden kan geschieden.

III. Of de redenen by voornoemde Jan Harms geallegeert zodanig zyn, dat hy deswege, ^{zijn ontslag} zou mogen verzoeken, en de E. Kerkeraadt hem dezelve mogen, ja moeten geven?

Waar op 't Eerw. Classis oordeelde, dat dezelve niet voldoende waren.

IV. Vermits Jan Harms en zyn huisvrouw hebben konnen goedvinden, de E. Kerkeraadt alzo te calangeren, als of door hunne quade bestuiringe de Diakony middelen waren te zoeken gebragt, en de Diakony daar door verarmt hoe in dezen met haar te handelen?

Het Eerw. Classis was van oordeel, dat zulx in Consistorio ter plaatse moest wrrq verhandelt.

V. Vermits nu Frerik Hemmes, tegenwoordig boekhouder zynde, door deze calange, artie. proced. vermeldt, aller meest beswaart wort, hoe zig van dezelve zal zuiveren?

Was het Eerw. Classis van oordeel, dat ten dien eynde twee gecommitteerden uit het Eerw. Classis met name D. Heydeggers en D. Bulthuis, zouden worden aangestelt, om ten overstaan van dezelve rekening te doen.

(onder stond)

J. van Meeuwen p. t. Prases.

G. Themmen Scriba.

Waar by nog een VI^{de} artie. was gevoegt of Jan Harms, geen ontslaginge kunnende erlangen, met zyne huisvrouw na elders gingen te wonen, om zig zelven door dien weg te ontslaan, ter tyt een ander ingekozen Douds Zyn: hoe dan te handelen?

Edog daar is geen schriftelyk advys ^{of} gegeven, alzo eenparig geoordeelt wierde, dat zulx zig van zelve uitwees, en volgen moeste, t. w.

Dat Jan Harms als an quaatwillige, weggerende zyne aangenome bedieninge, te vervullen, en als een verbreaker van de goede order en Kerke. ordonnanctie moest worden behandelt.

Jagerolge van bovenstaande advys art. 9. is op
 Wonsdag den 9. July 1749. in choro Temple met over-
 roeping van twee naburige Predikanten de Eerw.
 D. J. F. Heydegus en D. L. J. Bulthuis, daar toe van
 t Eerw. Classis gecommittent de diakonye rekening
 gedaan: en is toen van de E. Frezick Hemmis
 als boekhoudend Diaken niet alleen rekening en
 bewys gedaan van zyne administratie ten over-
 staan van hunne Eerw. maar ook aan dezelve
 openinge gegeven van den gehelen staat der Dia-
 cony. middels, ten eynde zo veel te beter daar
 van te kunnen oordelen.

1. Of het in der daat met de Diakonye boedel zo
 flecht en verward gestelt is, als men gedebiteert
 heeft; en of, de Kerkeraad des wegen, en de boek-
 houdende Diaken bezonder, met recht en reden
 van quade bestieringe en administratie be-
 schuldigt en verdagt gehouden kunnen word?
2. Of Jan Harms uit dien hoofde genoegzaam
 redenen konde hebben, zyne ontflaging van de
 Kerkeraad te verzoeken? en die niet kunnen
 erlangen, weygeren mogte die bedieninge
 waer te nemen, en zig zelven met lief of
 leet te ontflaan, dan of in tegendeel plicht
 was zyne aangenome bediening te vervullen?
3. Of Jan Harms door zulk een quaatwillege
 weygeringe en wyze van doen, (om ~~alle~~ te wygen
 van alle quaatwillege en valse uitstrooyzels daar
 ook heere strekkende) de Kerkeraad en
 Boekhoudende Diakon bezonder, zo veel in hem
 was, niet ondu verdieninge heeft zoeken te
 brengen; van quade bestieringe en admini-
 stratie; in zo verre, dat daar door genootzaakt
 zyn, zig opentlyk van zulk eene verdieninge
 te zuiveren?
4. Eyndelyk, of gemelde Jan Harms wel kan
 worden vrygekent van trouwloze verlatinge
 van zyn amt en bedieninge, tot welke hy
 beroepen, en die by hem aangenomen, daar
 hy in bevestigt, ja die zo lange by hem reeds
 waargenomen was: als hebbende daar in
 gehandelt tegen eedt en plicht, en zig schuldig
 gemaakt aan verbrekinge van de goede order
 Kerkeleyke ordonnantie en godlyke instelling
 en derhalven gehouden is de E. Kerkeraad
 daar over behoortlyke satisfactie te geven;
 en in cas van weygeringe in deroe, met hem
 naar vereysch der Kerkeleyke discipline moet
 worden gehandelt?

Waar van gemelde Gecommitteerden des E. Con-
navolgende acte tot getuigenis hiervan in de
kerkelyke Prothocol hebben gestelt.

Wij onder-geskrevene in gevolge advies van de
E. Rader van Coppersin, gecommittent, om
by de Diaconijre rekening afflic te assisteren,
ten eijnde deese sake nader te examinaeren,
verklaren met segen; dat niet alleen door de
boekhoudende Diaken rekening en bewijs gedaen is
maar ook van de E. Kerken-raad oeffening ge-
geven van de geheele staat en bestiering van
de Diaconijre middelen; en dat wij alles soo hebben
bevonden; dat ons allesing tot ons genoeg en
blijdschap gebleken is.

1. Dat het met de Diaconijre bodel geensins soo slakt
en verward is gestelt, al men heeft geda biteert
en dat dierhalven de E. Kerken-raad en boek-
houdende Diaken in 't bysonder, geensins met
recht van quade bestiering en administratie
berispt en vordagt kunnen gehouden worden.
 2. Dat Jan Harnes uit dien hoofde in geenen
deele genoegsame redenkende hebben sijn onthla-
ginge van de E. Kerken-raad te verzoeken
deel min sijn selfs daar van te onthlaan; maer
in tegendeel verplicht was sijn bediening
te vervullen.
 3. Dat Jan Harnes door sulik een quandwillig
aeyfing en wyse van doen de E. Kerken-
raad en de boek-houdende Diaken in 't bysonder
los veel in hem is onder verdemping heeft
gebracht van quade administratie.
 4. En kan dierhalven Jan Harnes niet worden
vrij-gemaakt van trouwloos verlatinge van
sijn ampt en bediening, tot welke hij
beroepen, endie by hem aan-genomen
daer in hij bevestigt ja die by hem reets
soo lange waer genomen was; en dierhalven
verplicht is aan de E. Kerken-raad daer
van behoorlyke satisfactie te geven.
- Aldis gedaen tot Ten. Bouw den 9. July 1749.
J. G. Heideger, L. J. Bülthuis
Past. in Garmerswolda, (Ex: te Zeland)

Nademaal het Jan Harms niet heeft goedgevonden by de Diakonye Rekening, na voorgaande publicatie, gehouden op den 9. Julius, te verschynen, ten eynde de administratie aan te vaarden; maar in tegendeel heeft kunnen goedvinden voort daar aan, de volgende Weke, met verlatinge van zynne eyge Woninge van hier naar elders te vertrekken, dewyl nu bleek, dat het daar mede geheel anders was uitgevallen, als te voren by hem daar van gedebiteert was; en egter even onwilling zynde de administratie aan te vaarden, daar in een nieuw en openbaar blyk en overtuigend bewijs gegeven heeft van weygering en trouwloze verlatinge zynner bedieninge: zo heeft de Kerkeraad, na gehouden deliberatie, hoe in dit geval te handelen, nodig geoordeelt het advys des Eerw. Classis daar wederom over in te nemen; te meer vermits op het VI^{de} art. in 't vorige gemelt en dit geval proponerende, geen schriftelyk advys by het E. Classis was gegeven; en heeft daar op het volgende advys van het wel Eerw. Classis ontvangen.

Copia Actorium Classis Loppers.
 gehouden den 23. Sept. 1749.
 art. 2.

Nopens de commissie, welke D. Heydegers & D. Bulthuis wegens de Diakonye te Ten Buur hadden op zig genomen, hebben dezelve rapport gedaan, dat dezelve by het innemen der Diakonye rekening, na voorgaande publicatie te Ten Buur gehouden, tegenwoordig geweest zijnde dezelve rekeninge onstaat der diakonye goederen zo had bevonden, dat alles wel was, en niemant reden had dezelve Diakonye of voorstanderen in het minste te beschuldigen.

Torwyl ondertuschen Jan Harms niet was tegenwoordig geweest en nog daar en boven van Ten Buur naar elders vertrokken: zo heeft D. Nicuwoldt aan 't Eerw. Classis voorgesteld en vroegt om haar advys, hoe met Jan Harms te handelen.

Waar op het Eerw. Classis heeft goedgevonden te adviseren, niet alleen, dat de E. Kerkeraad te Ten Buur denzelven Jan Harms by zyn stuk persisterende, diende naar Kerkorder te handelen, en te straffen met censure en remotie des Diakenfchaps; maar ook daar toe zo dezelve D. Heydegers en D. Bulthuis, als mede D. Oostervelt gecommitteert, om de E. Kerkeraad in deze zake verder te helpen en te bevorderen.

Collat. accord